

Centraal Bureau voor de Statistiek

Divisie MSP, sector MFO, taakgroep Decentrale Overheden

Aan: **Gemeenten**
Van: **Arlen Hoebbergen – bureau Kredo, CBS**
Onderwerp: **Nieuwe kwaliteitstoetsen voor de Iv3-matrix**
Datum: **24 februari 2009**

Nieuwe kwaliteitstoetsen

Met ingang van het eerste kwartaal 2009 kunnen alle gemeenten nieuwe kwaliteitstoetsen gebruiken voor de levering van de kwartaalrapportage Iv3. Het CBS heeft deze kwaliteitstoetsen ontwikkeld om gemeenten te helpen betere kwaliteit te leveren en om zelf betere cijfers te kunnen produceren. Het gebruik van de nieuwe kwaliteitstoetsen is vrijwillig en aan de resultaten van de toetsen zijn geen sancties verbonden. De bestaande vijf kwaliteitstoetsen blijven bestaan voor het kwaliteitsoordeel van de toezichthouder.

In 2008 hebben negentien gemeenten meegedaan aan een pilot om nieuwe kwaliteitstoetsen te testen. Op basis van de ervaringen van deze gemeenten heeft het CBS de toetsen verbeterd. In het Adviesorgaan Informatie van Decentrale Overheden (AIDO) is besloten om de verbeterde toetsen nu breed voor te leggen aan alle gemeenten. Op deze manier krijgt het CBS een goed beeld van de bruikbaarheid van deze toetsen.

Deze nieuwe set van kwaliteitstoetsen bestaat uit drie onderdelen:

- T1 Consistentie
- T2 Volledigheid
- T3 BBV-voorschriften

In bijlage 1 staan de kwaliteitstoetsen uitgelegd.

Gebruik van de kwaliteitstoetsen

Elke gemeente die de Iv3-matrix als excel bestand instuurt kan gebruik maken van de nieuwe kwaliteitstoetsen. In het Iv3-model voor de kwartaalleveringen 2009 is een extra tabblad toegevoegd (tabblad 10.Toetsen) met een overzicht van de toetsresultaten en is het tabblad 4.Informatie gemeente aangepast. In bijlage 2 staat het tabblad 10.Toetsen uitgelegd.

De toetsen van T1 Consistentie en van T3 BBV-voorschriften zijn direct te gebruiken. Voordat de toetsen van T2 Volledigheid gebruikt kunnen worden moeten zogenaamde 'verwachtingswaarden' ingevuld worden.

Verwachtingswaarden invullen

Elke gemeente ontvangt van het CBS een overzicht met de verwachtingswaarden voor de zeven volledigheidstoetsen. De verwachtingswaarde heeft betrekking op het jaarbedrag voor het betreffende onderdeel. Deze verwachtingswaarden dient de gemeente zelf (handmatig) in te vullen op het tabblad 4.Informatie gemeente van het Iv3-model. Deze waarden moeten ingevuld worden in het blok 'Toelichting kwaliteitstoetsen' kolom C (verwachtingswaarden CBS), rijen 23 t/m 29 (Toets t21 t/m t27).

Verwachtingswaarden CBS verkeerd?

Als een verwachtingswaarde die de gemeente van het CBS ontvangen heeft niet correct is en niet overeenstemt met de eigen verwachting van de gemeente dan kan

Centraal Bureau voor de Statistiek

Divisie MSP, sector MFO, taakgroep Decentrale Overheden

een nieuwe waarde ingevoerd worden in kolom D (verwachtingswaarden nieuw) op het tabblad 4. Informatie gemeente van het Iv3-model.

De toetsresultaten worden dan uitgerekend met de nieuwe waarde in kolom D.

Informatie in het blok 'Toelichting kwaliteitstoetsen'

Op het tabblad 4. Informatie gemeente in het blok 'Toelichting kwaliteitstoetsen' staat de volgende informatie:

- kolom B – score: de uitslag van de toets. Dit is de afwijking van de verwachtingswaarde. Hoe lager het percentage, hoe beter. Kleurt de cel met de score rood, dan is het resultaat van de toets onvoldoende, kleurt de cel lichtgeel dan is het resultaat twijfelachtig en blijft de cel wit dan is het resultaat voldoende.
- Kolom C – verwachtingswaarden CBS: hier moeten de verwachtingswaarden die de gemeente van het CBS ontvangen heeft voor toetsen t21 t/m t27 ingevuld worden.
- Kolom D – verwachtingswaarden nieuw: hier kan de gemeente een nieuwe waarde invoeren voor toetsen t21 t/m t27 als de verwachtingswaarde van het CBS niet correct is. In de uitslag van de toets (zowel in het tabblad 10. Toetsen als in kolom B – score) wordt dan deze nieuwe waarde gebruikt.
- Kolommen EFGHIJ – toelichting: Hier kan de gemeente een toelichting geven op het toetsresultaat. De cel kleurt rood als er een toelichting verwacht wordt (de score op de toets is dan ook onvoldoende). Als deze toelichting gegeven wordt dan verdwijnt de rode kleur van de cel en wordt ook de score van de toets aangepast.
  - o Bij toetsen t21 t/m t27 kan er (in kolommen EFG) gekozen worden uit een aantal mogelijke oorzaken van de afwijking van een verwachtingswaarde. Is de oorzaak anders dan is het nodig om in kolommen HIJ een aanvullende toelichting te geven.
  - o Bij toetsen t37 t/m 310 is er geen keuze-optie maar kan de oorzaak van een onvoldoende score vrij ingevuld worden in de betreffende cel.

Samenvatting: wat moet u doen?

1. Invullen van de verwachtingswaarden van het CBS op het tabblad 4. Informatie gemeente (in kolom C – verwachtingswaarden CBS) van het Iv3-model.
2. Invullen van een nieuwe verwachtingswaarde als de waarde van het CBS niet correct is (in kolom D – verwachtingswaarden nieuw).
3. Toelichting geven als een cel rood kleurt.

Centraal Bureau voor de Statistiek

Divisie MSP, sector MFO, taakgroep Decentrale Overheden

Bijlage 1: uitleg kwaliteitstoetsen

T1. CONSISTENTIE

De consistentietoetsen richten zich op de 'boekhoudkundige' consistentie van de Iv3-matrix. De hierin opgenomen toetsen zijn drie al bestaande toetsen.

T1.1 EMU-Saldi.

Het EMU-saldo berekend uit de niet-financiële en de financiële rekening levert hetzelfde resultaat.

Toets: het verschil tussen de twee methoden uitgedrukt als percentage van het lastenkwartaaltotaal.

Opmerking

Het referentiebedrag is het lastenkwartaaltotaal in plaats van het lastenjaar-totaal zoals dat bij de bestaande kwaliteitstoets gebruikt wordt (wellicht is het beter om te spreken over het lastentotaal omdat in het 1e kwartaal dit van één kwartaal is, maar in het 2e kwartaal van twee kwartalen).

T1.2 Balans.

De balansmutaties komen overeen met de veranderingen van de balansstan-den. Er verandert niets aan deze toets t.o.v. de bestaande kwaliteitstoets.

T1.3 Verrekeningen

De interne verrekeningen zijn sluitend. Er verandert niets aan deze toets t.o.v. de bestaande kwaliteitstoets.

Berekening van het oordeel op consistentie

- Het eindoordeel op consistentie is het gemiddelde van de drie toetsen.
- Bij alle toetsen zijn de grenswaarden 1% en 5% (<1% afwijking is voldoende, tussen 1% en 5% is twijfelachtig en 5% of meer is onvoldoende).
- De maximale fout per toets is 4 keer de grenswaarde voor onvoldoende (dus hier: 4 keer 5% = 20%).

T2. VOLLEDIGHEID

De volledigheidstoetsen richten zich op het 'bij zijn' van de administratie: zijn alle lonen geboekt, etcetera. Om dit te beoordelen wordt gebruik gemaakt van een verwachtingswaarde: op basis van de begroting of het 4^e kwartaalcijfer wordt door het CBS een verwachtingswaarde vastgesteld voor het jaarbedrag. De gemeente kan deze verwachtingswaarde eenvoudig veranderen als de verwachtingswaarde van het CBS niet (meer) correct is. Hiervoor kan de gemeente op het tabblad 4. Informatie gemeente van het Iv3-model een nieuwe verwachtingswaarde invullen.

T2.1 Loonsom.

Alle lasten op categorie 1.1 en 1.2. De verwachtingswaarde van het CBS is gebaseerd op het 4^e kwartaal. In elk kwartaal wordt rekening gehouden met het zogenaamde kwartaalpatroon dat veroorzaakt wordt door de uitkering van vakantiegeld en de eindejaarsuitkering.

T2.2 F610 lasten (bijstand).

Alle lasten op functie 610.

Centraal Bureau voor de Statistiek

Divisie MSP, sector MFO, taakgroep Decentrale Overheden

- T2.3 F611 lasten (werkgelegenheid).
Alle lasten op functie 611.
- T2.4 Wmo lasten.
Alle lasten op de functies 620, 622 en 652.
- T2.5 F610 baten (bijstand).
Alle baten op functie 610.
- T2.6 F611 baten (werkgelegenheid).
Alle baten op functie 611.
- T2.7 F921 baten (algemene uitkering gemeentefonds).
Alle baten op functie 921.

Berekening van het oordeel op volledigheid

- De fout wordt bij alle toetsen gerelateerd aan de verwachtingswaarde. De afwijking van de verwachtingswaarde wordt uitgedrukt als percentage van de verwachtingswaarde.
- Het eindoordeel op volledigheid is het gemiddelde van de zeven toetsen.
- Bij alle toetsen zijn de grenswaarden 5% en 25% (<5% afwijking is voldoende, tussen 5% en 25% is twijfelachtig en 25% of meer is onvoldoende).
- De maximale fout per toets is 4 keer de grenswaarde voor onvoldoende (dus hier: 4 keer 25% = 100%).

T3. BBV-VOORSCHRIFTEN

De toets op BBV-voorschriften richt zich op aspecten van het BBV waar de Iv3-matrix aan moet voldoen en die redelijkerwijs getoetst kunnen worden bij alle gemeenten. Het betreft enerzijds cellen die niet gevuld mogen worden en anderzijds categorieverhoudingen op bepaalde functies die niet plausibel zijn.

Niet-gevulde cellen

- T3.1 Cat. 0.0 (begrotingscategorie)
Categorie 0.0 is niet ingevuld (voor zowel lasten als baten). Dit een van de bestaande kwaliteitstoetsen.
De fout die gemaakt wordt is de som van alle bedragen op categorie 0.0 uitgedrukt als percentage van het lastentotaal.
- T3.2 Cat. 5 op bal (balansmutaties op categorie 5)
Financiële balansmutaties mogen alleen op categorie 5 geboekt worden (voor zowel lasten als baten). Dit een van de bestaande toetsen.
De fout die gemaakt wordt is de som van alle bedragen op categorie 1 t/m 4 en categorie 6 uitgedrukt als percentage van het lastentotaal.
- T3.3 Cat. 5 op fun (categorie 5 op functies)
Categorie 5.x (m.u.v. 5.7) mag niet voorkomen op de functies (voor zowel lasten als baten). Dit is een verdere uitbreiding van toets T3.2.
De fout die gemaakt wordt is de som van alle bedragen op categorie 5.1 t/m 5.6 en categorie 5.8 uitgedrukt als percentage van het lastentotaal.

Centraal Bureau voor de Statistiek

Divisie MSP, sector MFO, taakgroep Decentrale Overheden

- T3.4 B34 op 725 (reinigingsrecht en afvalstoffenheffing)
De baten op functie 725 (reinigingsrecht en afvalstoffenheffing) mogen niet op een andere categorie dan 3.4 geboekt worden.
De fout die gemaakt wordt is de som van alle categorieën exclusief categorie 3.4 als percentage van het totaal van de baten op functie 725.
- T3.5 B op F726/7/8 (rioolheffing)
De baten op functies 726, 727 en 728 (rioolheffing) mogen niet op andere categorieën dan 4.0.1, 4.0.2 en 6.0. geboekt worden.
De fout die gemaakt wordt is de som van alle categorieën exclusief categorie 4.0.1, 4.0.2 en 6.0 als percentage van het totaal van de baten op de functies 726, 727 en 728.
- T3.6 B op F931/2 (OZB)
De baten op functies 931 en 932 (OZB) mogen alleen op categorie 4.0.1. geboekt worden.
De fout die gemaakt wordt is de som van alle categorieën exclusief categorie 4.0.1 als percentage van het totaal van de baten op de functies 931 en 932.

Functie-categorie combinaties

- T3.7 Aank op act (categoriegebruik MVA, investeringen).
Hier wordt gekeken naar de verdeling van duurzame en niet-duurzame aankopen op materiële vaste activa (mutaties op A12x). Op de MVA worden vooral duurzame aankopen verwacht.
De fout wordt als volgt bepaald:
- Het aandeel niet-duurzame aankopen (categorie 331 en 343) op het totaal van aankopen (niet-duurzaam, cat 331 en 343, plus duurzaam, cat 332 en 333) wordt bepaald.
  - Dit aandeel niet-duurzaam mag maximaal 20 procent zijn.
  - De fout is het meerdere boven de 20% en wordt uitgedrukt als percentage van het totaal van aankopen.
  - Als het bedrag beperkt van omvang is, dan wordt dit niet als fout aangemerkt. De grenswaarde die hiervoor gehanteerd wordt is 1/100 van het lastentotaal.
- T3.8 Verk op act (categoriegebruik MVA, desinvesteringen).
Hier wordt gekeken naar de verdeling van duurzame en niet-duurzame verkopen op materiële vaste activa (mutaties A12x). Op de MVA worden vooral duurzame verkopen verwacht.
De fout wordt als bepaald in lijn met toets T3.7:
- Het aandeel niet-duurzame verkopen (categorie 34) op het totaal van verkopen (niet-duurzaam, cat 34, plus duurzaam, cat 331 en 332) wordt bepaald.
  - Dit aandeel niet-duurzaam mag maximaal 20 procent zijn.
  - De fout is het meerdere boven de 20% en wordt uitgedrukt als percentage van het totaal van aankopen.
  - Als het bedrag beperkt van omvang is, dan wordt dit niet als fout aangemerkt. De grenswaarde die hiervoor gehanteerd wordt is 1/100 van het lastentotaal.

Centraal Bureau voor de Statistiek

Divisie MSP, sector MFO, taakgroep Decentrale Overheden

T3.9 Aank op bouw (categoriegebruik bouwgrond, investeringen).
Hier wordt gekeken naar de verdeling van duurzame en niet-duurzame aankopen op de bouwgrondexploitatie (lasten op functie 830 en mutaties op A213). Op de bouwgrondexploitatie worden vooral duurzame aankopen verwacht.

De fout wordt als bepaald op identieke wijze als bij toets T3.7:

- Het aandeel niet-duurzame aankopen (categorie 331 en 343) op het totaal van aankopen (niet-duurzaam, cat 331 en 343, plus duurzaam, cat 332 en 333) wordt bepaald.
- Dit aandeel niet-duurzaam mag maximaal 20 procent zijn.
- De fout is het meerdere boven de 20% en wordt uitgedrukt als percentage van het totaal van aankopen.
- Als het bedrag beperkt van omvang is, dan wordt dit niet als fout aangemerkt. De grenswaarde die hiervoor gehanteerd wordt is 1/100 van het lastentotaal.

T3.10 Verk op bouw (categoriegebruik bouwgrond, desinvesteringen).
Hier wordt gekeken naar de verdeling van duurzame en niet-duurzame verkopen op de bouwgrondexploitatie (lasten op functie 830 en mutaties op A213). Op de bouwgrondexploitatie worden vooral duurzame verkopen verwacht.

De fout wordt als bepaald op identieke wijze als bij toets T3.8:

- Het aandeel niet-duurzame verkopen (categorie 34) op het totaal van verkopen (niet-duurzaam, cat 34, plus duurzaam, cat 331 en 332) wordt bepaald.
- Dit aandeel niet-duurzaam mag maximaal 20 procent zijn.
- De fout is het meerdere boven de 20% en wordt uitgedrukt als percentage van het totaal van aankopen.
- Als het bedrag beperkt van omvang is, dan wordt dit niet als fout aangemerkt. De grenswaarde die hiervoor gehanteerd wordt is 1/100 van het lastentotaal.

Berekening oordeel

Voor beide vormen van de toetsen samen (niet gevulde cellen en functie-categorie combinaties) kan het oordeel als volgt bepaald worden:

- Het eindoordeel op BBV-voorschriften is het gemiddelde van de tien toetsen.
- Bij alle toetsen zijn de grenswaarden 1% en 5% (<1% afwijking is voldoende, tussen 1% en 5% is twijfelachtig en 5% of meer is onvoldoende).
- De maximale fout per toets is 4 keer de grenswaarde voor onvoldoende (dus hier: 4 keer 5% = 20%).

4. EINDOORDEEL

Op basis van de oordelen op de drie verschillende toetsen wordt het eindoordeel samengesteld.

Voor de consistentietoets en de toets op BBV-voorschriften zijn de gebruikte grenswaarden 1% en 5%. Voor de volledigheidstoets zijn de grenswaarden 5% en 25%. Het resultaat van de volledigheidstoets wordt gedeeld door 5, waardoor identieke grenswaarden ontstaan. Vervolgens is het eindoordeel het gemiddelde van de drie hoofdtoetsen T1, T2 en T3.

Centraal Bureau voor de Statistiek

Divisie MSP, sector MFO, taakgroep Decentrale Overheden

Voorbeeld:

T1. Consistentie	Fout: 0,5%	Voldoende
T2. Volledigheid	Fout: 20%	Twijfelachtig
T3. BBV-voorschriften	Fout: 1,5%	Twijfelachtig

Het eindoordeel wordt: $0,5\%$
 4% (20% gedeeld door 5)
 $1,5\%$
 6%

6% gedeeld door 3 $\Rightarrow$ **2 %**

Het eindoordeel is dan: **twijfelachtig**
(dezelfde grenswaarden van 1% en 5% worden gebruikt)

Centraal Bureau voor de Statistiek

Divisie MSP, sector MFO, taakgroep Decentrale Overheden

Bijlage 2: uitleg tabblad 10.Toetsen

Op tabblad 10.Toetsen staan de resultaten van alle kwaliteitstoetsen, voorafgegaan door een samenvatting van het eindoordeel op de kwaliteitstoetsen.

De toetsblokken kunnen als volgt geïnterpreteerd worden:

Eindscore

In deze tabel staan de uitkomsten van de drie hoofdtoetsen (T1: Consistentie, T2: Volledigheid, T3: BBV) en het eindresultaat.

Achter de hoofdtoetsen staat achtereenvolgens:

- De som van de foutpercentages op de individuele toetsen
- Het aantal individuele toetsen
- Het gemiddelde foutpercentage van de individuele toetsen
- Het toetsoordeel (v = voldoende, t = twijfelachtig, o = onvoldoende)

Achter het eindoordeel staat achtereenvolgens:

- De som van de gemiddelde foutpercentages op hoofdtoetsen (waarbij het percentage van T2 gedeeld is door 5)
- Het aantal hoofdtoetsen: 3
- Het gemiddelde foutpercentage van de hoofdtoetsen
- Het eindoordeel (v = voldoende, t = twijfelachtig, o = onvoldoende)

Onder in de tabel staat het lastentotaal dat bij de berekening van de uitkomst van verschillende toetsen gebruikt wordt.

T1: Consistentie

In deze tabel staan de uitkomsten van de drie consistentietoetsen (het foutpercentage en het oordeel) en het eindresultaat van de consistentietoets. Meer details over de consistentietoetsen staan lager in het excel werkblad.

T2: Volledigheid

In deze tabel staan de uitkomsten van de zeven volledigheidstoetsen.

Achter de toetsen staat achtereenvolgens:

- waarde: dit is waarde uit de ingevulde Iv3-matrix (bijvoorbeeld: bij T21 Loonsom is de waarde het bedrag van de loonsom zoals die in de Iv3-matrix opgenomen is).
- verw: dit is de verwachtingswaarde die op het tabblad 4.Informatie gemeente ingevuld is.
- |verschil|: dit is het absolute verschil tussen de waarde (uit de Iv3-matrix) en de verwachtingswaarde (dit is eigenlijk de "fout" die we meten).
- perc: Dit is het |verschil| uitgedrukt als percentage van de verwachtingswaarde.
- oordeel: Dit is het toetsoordeel.

T3: BBV

In deze tabel staan de uitkomsten van de tien toetsen op de BBV voorschriften (het foutpercentage en het oordeel) en het eindresultaat van de toets op de BBV voorschriften. Meer details over de toetsen op de BBV voorschriften staan lager in het excel werkblad.

Vervolgens staan in het werkblad de individuele toetsen van T1 Consistentie en T3 BBV-voorschriften uitgewerkt. De verschillende blokken laten zien hoe de afwijking per toets (afw) als "fout"-percentage berekend wordt.